

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ  
В АСПРАНТУРУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

**С1 Економіка та міжнародні економічні відносини**

**(ОНП «Міжнародні економічні відносини»)**

**Затверджено на засіданні  
кафедри економіки та міжнародних  
економічних відносин  
Протокол № 11 від 08.05.2025 р.**

**Затверджено на засіданні  
Вченої ради економіко-правового  
факультету  
Протокол № 10 від 15.05.2025 р.**

**Затверджено на засіданні  
Вченої ради Маріупольського  
державного університету  
Протокол № 10 від 28.05.2025 р.**

**Програма вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини» (ОНП «Міжнародні економічні відносини») / укл. Балабанова Н.В., Беззубченко О.А., Панченко В.Г. Київ: МДУ, 2025. 14 с.**

Програма вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» (ОНП «Міжнародні економічні відносини») містить перелік питань вступного іспиту зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини, вимоги до дослідницької пропозиції як складової вступного іспиту, питання співбесіди для осіб, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань, ніж та, яка зазначена у дипломі про вищу освіту, критерії оцінювання відповідей. Програму складено на підставі державного стандарту України № 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення»; Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Маріупольському державному університеті; Правил прийому до Маріупольського державного університету в 2025 році.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                                          |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 292 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.....                                                   | 4  |
| 1.1. Пояснювальна записка.....                                                                                                           | 4  |
| 1.2. Перелік питань вступного іспиту .....                                                                                               | 4  |
| 1.3. Критерії оцінювання відповідей.....                                                                                                 | 6  |
| 1.4. Рекомендована література .....                                                                                                      | 7  |
| 2. ВИМОГИ ЩОДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ.....                                                                                             | 9  |
| 3. ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО АСПІРАНТУРИ З ІНШОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ, НІЖ ТА, ЯКА ЗАЗНАЧЕНА У ДИПЛОМІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ..... | 10 |
| 3.1. Пояснювальна записка.....                                                                                                           | 10 |
| 3.2. Перелік питань співбесіди .....                                                                                                     | 10 |
| 3.3. Критерії оцінювання відповідей.....                                                                                                 | 12 |
| 3.4. Рекомендована література .....                                                                                                      | 12 |
| Додаток 1 .....                                                                                                                          | 14 |

# **1. ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ С1 ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ (ОНП «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»)**

## **1.1. Пояснювальна записка**

Вступ до аспірантури на спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини у 2025 році відбуватиметься у формі співбесіди в дистанційному форматі (online) відповідно до розкладу. Для осіб, які вступають з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їхньому дипломі магістра (спеціаліста), вступники проходять додаткову співбесіду. Під час додаткової співбесіди вступникам ставиться від 3 до 5 питань зі списку запропонованих орієнтовних запитань. Оцінка «склав» ставиться за умови надання відповіді на понад 50 % від поставлених запитань. Оцінка «не склав» ставиться за умови повної відсутності теоретичних знань з навчальних дисциплін:

- Глобалізація і регіональний економічний розвиток.
- Міжнародні стратегії економічного розвитку.
- Міжнародний менеджмент.
- Стратегічний розвиток підприємства.
- Конкурентоспроможність глобальних компаній.
- Транснаціоналізація світової економіки.

Вступник, який отримав оцінку «не склав», до подальших вступних випробувань не допускається.

Під час іспиту ставиться три запитання, кожне з якого оцінюється максимально в 50 балів.

В програму вступного іспиту як складова частина входить презентація дослідницької пропозиції, яка також оцінюється в 50 балів.

Час, що відводиться вступникам для підготовки до надання відповідей на екзаменаційні питання, складає 45 хвилин.

## **1.2. Перелік питань вступного іспиту**

1. Феномен глобалізації як тема сучасних міжнародних досліджень.
2. Еволюція теорій та концепцій глобалізації.
3. Характеристика етапів розвитку глобалізаційних процесів.
4. Фокус досліджень основних концепцій сучасної глобалізації (гіперглобалістична, скептична, трансформістська).
5. Особливості розвитку інтеграційної взаємодії країн на різних етапах розвитку глобалізаційних процесів.
6. Лібералізм та дирижизм як основні підходи у розвитку теорій міжнародної економіки.
7. Концепція постадійного розвитку економічної інтеграції на макрорівні
8. Старий і новий регіоналізм.
9. Сучасні концепції становлення моделей регіональної інтеграції.
10. Детермінанти основних моделей регіональної інтеграції.
11. Форми міжнародної інтеграції та характер взаємозв'язків між основними учасниками регіональних інтеграційних процесів.
12. Регіон у міжнародній економіці.
13. Просторова структура сучасного світового господарства
14. Регіоналізація світового господарства. Фактори регіоналізації світової економіки.
15. Глобальні регіони. Роль глобальних регіональних об'єднань у формуванні сучасної конфігурації геоекономічної та геополітичної карти світу.
16. Основні принципи регіоналізації світового господарства.

17. Структурні зміни, що відбуваються у розвитку процесів регіоналізації світового господарства.
18. Гомогенна та гетерогенна ознаки розвитку світового господарства
19. Глобальна асиметрія світової економіки.
20. Економічна інтеграція типу Північ-Північ.
21. Регіональні торговельні угоди типу Північ-Південь.
22. Регіональні торговельні угоди типу Південь-Південь.
23. Детермінанти розвитку європейської моделі регіональної інтеграції. Умови залучення до європейської моделі інтеграції інших країн.
24. Основні напрями розвитку регіональної політики в Європейському Союзі.
25. Детермінанти та напрями розвитку північноамериканської моделі регіональної економіки.
26. Детермінанти розвитку азійсько-тихоокеанської моделі інтеграції.
27. Особливості розвитку інтеграційних процесів в азійсько-тихоокеанському регіоні.
28. Інтеграційні угоди трансконтинентального характеру.
29. Середовище формування стратегій економічного розвитку. Зовнішні фактори.
30. Варіативність макроекономічних політик.
31. Врахування циклічності розвитку світової економіки при розробці стратегій розвитку.
32. Сутність технологічних укладів; фактори, що обумовлюють їх формування.
33. Механізм координації економічної політики країн. «Вашингтонський консенсус».
34. Моделі економічного розвитку розвинутих країн. Стратегічні пріоритети.
35. Специфіка економічних стратегій країн, що розвиваються.
36. Інтеграційна стратегія України: напрями та проблеми формування.
37. Взаємодія України з міжнародними інститутами.
38. Політико-правове середовище міжнародних корпорацій.
39. Зміст і послідовність стратегічного планування.
40. Розробка стратегії поведінки корпорації на міжнародному ринку.
41. Чинники управління людськими ресурсами в міжнародних корпораціях
42. Основні типи організаційних культур міжнародних корпорацій.
43. Характеристика ситуаційних підходів до ефективного керування.
44. Зміст та основні види корпоративного контролю.
45. Принципи управління фінансовим менеджментом.
46. Особливості, що притаманні соціальній відповідальності ТНК.
47. Зміст принципів міжнародної ділової етики.
48. Передумови виникнення стратегічного управління. Основні етапи та зміст процесу стратегічного управління фірмою.
49. Базові конкурентні стратегії: зміст та вимоги до використання.
50. Зміст та методи аналізу макрооточення підприємства при розробці стратегії.
51. Стратегія підприємства на динамічних ринках: зміст, ринкові умови, ризики для підприємства.
52. Стратегічні дії підприємств на різних етапах життєвого циклу галузі. Стадії зародження та зростання.
53. Стратегічні дії підприємств на різних етапах життєвого циклу галузі. Стадія зрілості.
54. Стратегія диференціації: зміст, необхідні ринкові умови, ризики для підприємства
55. Переваги та недоліки диверсифікації (споріднена, неспоріднена).
56. Стратегія фокусування (концентрації): зміст, необхідні ринкові умови, ризики для підприємства.
57. Стратегія низьких витрат: зміст, необхідні ринкові умови, ризики для підприємства.
58. Конкурентні переваги: поняття, види, використання.

59. Сутність процесу управління персоналом. Характеристика стилів управління.
60. Типізація стратегій міжнародної конкурентоспроможності компанії.
61. Управління дослідженнями та розробками з підвищення міжнародної конкурентоспроможності організації.
62. Показники оцінки міжнародної конкурентоспроможності організації.
63. Основні підходи до визначення елементів конкурентоспроможності та методів впливу на виробничу систему компанії.
64. Основні складові та джерела міжнародної конкурентоспроможності країни.
65. Система індикаторів конкурентоспроможності країни.
66. Стратегії компіляції та адаптації.
67. Зовнішні та внутрішні чинники конкурентоспроможності глобальних компаній.
68. Методи здійснення конкурентного бенчмаркінгу.
69. Ключові показники конкурентоспроможності підприємства згідно з правилом «семи R-s».
70. Головні етапи процесу діагностики зовнішнього середовища організації.
71. Глобальні стратегії ТНК.
72. Особливості сучасних процесів транснаціоналізації світового господарства.
73. Особливості транснаціоналізації світового фінансового ринку.
74. Сутність та специфіка транскордонних злиттів і поглинань.
75. Характеристика діяльності світових стратегічних альянсів.
76. Основні технологічні та інноваційні мотиви вступу компаній в стратегічні альянси.
77. Головні тенденції сучасної інноваційної діяльності ТНК.
78. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері видобутку нафти і газу.
79. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері хімічної промисловості.
80. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері послуг.
81. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері машинобудування.
82. Особливості діяльності багатонаціональних підприємств у сфері телекомунікацій.

### 1.3. Критерії оцінювання відповідей

Знання та вміння, продемонстровані вступниками до аспірантури на вступних випробуваннях зі спеціальності, оцінюватимуться за 200-бальною шкалою.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати під час відповідей на питання вступного іспиту зі спеціальності – 150 (повнота відповіді на кожне питання оцінюється у 1 – 50 балів); презентація дослідницької пропозиції оцінюється у 1 – 50 балів.

Вступники, які під час вступних випробувань зі спеціальності наберуть менш як 120 балів, позбавлятимуться права участі в конкурсі.

Бали за окремими складовими вступного іспиту розподіляються наступним чином:

| Екзаменаційні питання |           |           | Презентація              | Сума      |
|-----------------------|-----------|-----------|--------------------------|-----------|
| Питання 1             | Питання 2 | Питання 3 | дослідницької пропозиції |           |
| 50 балів              | 50 балів  | 50 балів  | 50 балів                 | 200 балів |

Оцінювання відповіді на питання відбувається за наступними критеріями:

|                    |                                                                                                                                                    |
|--------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>45-50 балів</b> | теоретичне питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки;                |
| <b>35-44 балів</b> | теоретичне питання розкрито майже в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки; |
| <b>25-34 балів</b> | теоретичне питання розкрито частково (фрагментарно), логіка викладання матеріалу не простежується, висновки невірні або загалом відсутні;          |

|                    |                                                                             |
|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| <b>15-24 балів</b> | значна частина теоретичного питання не була висвітлена;                     |
| <b>0-14 балів</b>  | більша частина питання не була висвітлена або питання повністю не розкриті. |

#### 1.4. Рекомендована література

1. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка: монографія. За ред. О.І.Рогача. К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. 368 с.
2. Глобальні виміри неопротекціонізму: теорія і практика: монографія / В. Г. Панченко. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018 – 618 с.
3. Європейська економічна інтеграція: навчальний посібник /С.М. Кваша, О.М. Файчук, О.В. Файчук. – К.: НУБіП України, 2019. – 282 с.
4. Міжнародна економіка: підручник / В.Г.Герасимчук, С.В.Войтко, Б.С.Серебренников, Т.В.Сакалош; за ред. В.Г.Герасимчука, С.В.Войтка – Київ: КПІ ім. Сікорського, вид-во «Політехніка», 2024 – 532 с.
5. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / кол. авт. ; за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 540 с.
6. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / А. І. Боярчук, Р.П. Огородник, І. А. Плющик, Н. М. Антофій, Н. Є. Федорова Херсон : ТОВ «ВКФ СТАР» ЛТД», 2018. – 374 с
7. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник; кол. авторів; за заг. ред. д. е. н. Фісуненко П. А. – Дніпро: Арт-Прес, 2023 – 400 с.
8. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції / колектив авторів І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 496 с.
9. Європейська інтеграція: [навчальний посібник] / за ред. М.І.Макаренка, Л.І.Хомутенко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. - 344 с.
10. Зварич Р.С. Глобальні детермінанти альтерглобалізації: [Монографія]. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2018. – 376 с.
11. Зінченко В.В. Глобалізація і глобалістика: [Навч. посібник] / В.В. Зінченко. – Львів: Новий Світ-2000, 2015. - 428 с.
12. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля: [Підручник] / Ю.Г. Козак; 5-е вид., випр. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
13. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: [Навч. посібник] / Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський та ін.; видання 4-е, перероб. та доп. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013. – 292 с.
14. Колінець Л.Б. Новий світовий фінансовий порядок: [Монографія] / Л.Б.Колінець. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 360 с.
15. Мазаракі А. А., Пшеслінський Д. М., Смолін І. В. Торговельне підприємство: стратегія, політика, конкурентоспроможність: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 384 с.
16. Мазурок П.П. Глобальна економіка: [Навч. посібник] / П.П. Мазурок. - Львів: Магнолія 2006, 2015. – 208 с.
17. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини. Історія. Теорія. Політика: підручник. Київ: Либідь, 2019. – 960 с.
18. Макаренко М.І. Європейська інтеграція: [Навчальний посібник] / М.І. Макаренко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. – 344 с.
19. Міжнародні економічні відносини. [Навч. посібник] / За ред. Ю.Г. Козака, М.А. Зайця. – Одеса: «ТОВ ПЛУТОН», 2016. – 352 с
20. Міжнародний менеджмент [Електронний ресурс]: підручник / А. І. Крисоватий, Р. Є. Зварич, Р. Р. Баглей [та ін.] ; за заг. ред. А. Крисоватого та Р. Зварича. - Тернопіль : ЗУНУ, 2024. - 511 с. URL: <https://surl.li/fqsyev>

21. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голікова, О. МА. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
22. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність/ Т. Зінчук, О. Ковальчук. – Київ: Центр учбової літератури, 2020 – 512 с.
23. Міжнародні економічні відносини та менеджмент в умовах посилення глобалізаційних процесів, / М. Бутко, С. Шкарлет – Київ: Навчальна книга – Богдан, 2023 – 528 с.
24. Міжнародна економіка: підруч. / С.О. Гуткевич, М.Д.Корінько, Ю.М.Сафонов. – 3-е вид., перероблене та доповнене. – Вид-во «Діса Плюс», 2021. – 428 с.
25. Міжнародні фінанси: [навч. посіб.] / за ред. Козака Ю.Г.; 5-те вид. перероб. та доп. – Київ – Катовіце.: Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.
26. Новий світовий економічний порядок та глобальні виклики для України: монографія / Булатова О.В., Козак Ю.Г., Козюк В.В.; за наук. ред.: А. Крисоватого, Є. Савельєва. - Тернопіль: ТНЕУ, 2014.
27. Національна економічна діяльність і міжнародні економічні відносини: сучасний стан та тенденції розвитку: колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «Астрія», 2020. – 251 с.
28. Панченко В.Г. Глобальні виміри неопротекціонізму: теорія і практика. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018. – 618 с.
29. Панченко В., Резнікова Н. Міжнародні стратегії економічного розвитку: навчальний посібник. Київ: ФОП Білецький Р.Г., 2025. 471 с.
30. Портер М. Международная конкуренция: конкурентные преимущества стран : пер. с англ. / М. Портер ; пер. И. В. Квасюк [и др.] ; ред. В. Д. Щетинин. Москва: Международные отношения, 1993. 896 с.
31. Процеси економічної дезінтеграції в сучасному світовому господарстві: монографія / О.І. Шнирков, А.С. Філіпенко, Н.В. Резнікова та ін. ; за ред. О.І. Шниркова. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 159 с.
32. Регіональна політика Європейського Союзу [Електронний ресурс]: підручник / [за ред. Віктора Чужикова]. – К.: КНЕУ, 2016. – 495 с.
33. Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобальної регіоналізації: монографія / під заг. ред. О. В. Булатової. – Маріуполь, МДУ, 2017. – 290 с. – Співавт.: О.В. Захарова, І. Ю. Чентуков.
34. Чужиков В.І. Технологічна модернізація в європейській економіці: [монографія] / В.І. Чужиков, О.С. Бурміч, О.Д. Лук'яненко, Є.Г. Панченко. - К.: КНЕУ, 2013. - 266 с.
35. Шкурупій О.В. Транснаціональні корпорації: [Навч. посібник] / О.В. Шкурупій. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 240с.
36. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: підприємство – регіон: [монографія] / [Ю.Г. Козак, І.О. Уханова, О.А. Єрмакова, О.О. Сукач, С.В. Ляліков, О.В.Сулім, Д.Н. Бурлаченко, О.В. Захарченко, О.Р. Швагер, Н.А. Постова, О.О. Біла, Л.І. Андрусенко, П.Д. Дмитрієв, Д.А. Нікіфоров]; за ред. Ю.Г. Козака, І.О. Уханової. – Київ: Центр учбової літератури, 2019 – 173 с.
37. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: навчальний посібник у структурно-логічних схемах [Електронний ресурс] / укладачі: Т.В. Андросова, Л. О. Чернишова. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2019. – 202 с. URL: <https://surl.li/ywxwrf>

## 2. ВИМОГИ ЩОДО ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Презентація дослідницької пропозиції є складовим елементом вступного іспиту зі спеціальності. Дослідницька пропозиція – це авторський науковий текст обсягом до 5 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутньої дисертаційної роботи. Дослідницька пропозиція має містити наступні складові:

- обґрунтування актуальності теми майбутнього дослідження;
- стан розробки теми у вітчизняній та зарубіжній науці;
- виділення невирішених раніше частин та питань загальної проблеми, котрим буде присвячено майбутнє дослідження;
- орієнтовні об'єкт та предмет майбутнього дослідження;
- можливі шляхи розв'язання поставлених задач.

Дослідницька пропозиція готується вступником до аспірантури самостійно та подається у електронному вигляді на кафедру економіки та міжнародних економічних відносин на електронну адресу [ie@mdu.in.ua](mailto:ie@mdu.in.ua) до уваги предметної комісії економіко-правового факультету не пізніше ніж за *три робочі дні* до проведення вступного іспиту зі спеціальності. За бажанням вступника, додатком може подаватися також рецензія на дослідницьку пропозицію від передбачуваного наукового керівника. У відповідь на електронну адресу вступника надсилається посилання для входу на платформу, на якій відбуватимуться консультація та вступне випробування, із зазначенням дати і часу

Технічні параметри тексту дослідницької пропозиції:

- шрифт: Times New Roman
- розмір шрифта: 14
- міжрядковий інтервал: 1,5
- поля: 2 см
- нумерація сторінок має починатися з другої сторінки
- оформлення Титульного листка – згідно з Додатком 1

Для презентації дослідницької пропозиції на вступному іспиті вступник до аспірантури готує презентаційні матеріали у форматі презентації PowerPoint.

При обранні тематики майбутньої дисертаційної роботи і підготовці дослідницької пропозиції вступник до аспірантури має взяти до уваги, що освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини пропонує наступні напрями дослідження, що визначатимуть потенційні тематики дисертаційних робіт:

- національні економіки в сучасній світогосподарській системі та моделі їх розвитку;
- форми і методи міжнародного торговельно-економічного обміну;
- мотивація і форми міжнародного руху капіталу;
- світовий фінансовий ринок, тенденції і закономірності розвитку його структури;
- людські ресурси та їх міжнародний рух;
- еволюція світової валютної системи. Світовий валютний ринок і валютні операції;
- теорія і практика міжнародного бізнесу та його сучасні форми;
- глобальні проблеми і виклики економічного розвитку;
- гео економічна стратегія України та її регіонально-інтеграційні пріоритети;
- міжнародна економічна безпека країн та шляхи її забезпечення.

Презентація дослідницької пропозиції оцінюється за шкалою від 0 до 50 балів за наступними критеріями:

|                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>35-50 балів</b> | - структура дослідницької пропозиції відповідає вимогам, зазначеним вище;<br>- зміст усіх складових дослідницької пропозиції викладено логічно та обґрунтовано;<br>- вступник чітко та вичерпно відповів на уточнюючі питання щодо змісту дослідницької пропозиції.                                        |
| <b>15-34 балів</b> | - структура дослідницької пропозиції відповідає вимогам, зазначеним вище;<br>- зміст більшості складових дослідницької пропозиції викладено логічно та обґрунтовано;<br>- вступник не зміг чітко та вичерпно відповісти на уточнюючі питання щодо змісту дослідницької пропозиції.                         |
| <b>0-14 балів</b>  | - структура дослідницької пропозиції не повністю відповідає вимогам, зазначеним вище;<br>- зміст більшості складових дослідницької пропозиції викладено недостатньо логічно та обґрунтовано;<br>- вступник не зміг чітко та вичерпно відповісти на уточнюючі питання щодо змісту дослідницької пропозиції. |

### **3. ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ ДО АСПІРАНТУРИ З ІНШОЇ ГАЛУЗІ ЗНАНЬ, НІЖ ТА, ЯКА ЗАЗНАЧЕНА У ДИПЛОМІ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ**

#### **3.1. Пояснювальна записка**

Особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), призначається додаткове вступне випробування у формі співбесіди. У разі призначення додаткової співбесіди не пізніше ніж за три робочі дні до її проведення вступник надсилає свою електронну адресу на електронну адресу кафедри економіки та міжнародних економічних відносин [ie@mdu.in.ua](mailto:ie@mdu.in.ua). На надану електронну адресу вступника надсилається посилання для входу на платформу, на якій відбуватимуться консультація та вступне випробування, із зазначенням дати і часу.

Співбесіда проводиться зі спеціальності для виявлення мінімального рівня обізнаності вступника зі змістом спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини.

В програму кваліфікаційної співбесіди включено питання дисципліни «Міжнародні економічні відносини».

#### **3.2. Перелік питань співбесіди**

1. Сутність міжнародних економічних відносин.
2. Об'єкт і головні суб'єкти міжнародних економічних відносин. Особливості розвитку сучасних міжнародних економічних відносин
3. Форми та рівні розвитку міжнародних економічних відносин.
4. Середовище міжнародних економічних відносин, його структуризація й особливості.
5. Внутрішня та зовнішня інтернаціоналізація. Інтернаціоналізація міжнародних економічних відносин.
6. Етапи інтернаціоналізації.
7. Світове господарство як полісистемне утворення і етапи його формування.

8. Систематизація країн світу за різними ознаками.
  9. Соціально-економічні підсистеми світового господарства.
  10. Глобалізація та економічний раціоналізм.
  11. Економічна взаємозалежність країн світу.
  12. Національна та міжнародна економічна безпека.
  13. Міжнародний поділ праці.
  14. Державна спеціалізація та міжнародна кооперація виробництва.
  15. Рівні регулювання міжнародних економічних відносин.
  16. Глобальні проблеми світової економіки. основні напрями міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем людства.
  17. Еволюція теорії міжнародних економічних відносин.
  18. Зовнішня, міжнародна і світова торгівля.
  19. Види міжнародної торгівлі.
  20. Торгівля товарами й послугами.
  21. Ціноутворення у міжнародній торгівлі.
  22. Особливості регулювання міжнародної торгівлі.
  23. Протекціонізм та лібералізм.
  24. Тарифне і нетарифне регулювання міжнародних торгово-економічних відносин.
- ГАТТ/СОТ.
25. Світовий ринок, його сутність та ключові характеристики.
  26. Етапи формування світового ринка.
  27. Сутність економічної рівноваги на світовому ринку.
  28. Структура та інфраструктура світового ринку.
  29. Світовий ринок технологій.
  30. Форми трансферту технологій.
  31. Світовий фінансовий ринок, його структура і тенденції розвитку.
  32. Сутність, мотивація і форми міжнародного руху капіталу.
  33. Теорії міжнародного руху капіталу.
  34. Форми міжнародної інвестиційної діяльності. Прямі та портфельні інвестиції.
  35. Сутність і мотивація міжнародного бізнесу.
  36. Суб'єкти міжнародного бізнесу. Транснаціональні корпорації.
  37. Міжнародний кредит і його основні різновиди.
  38. Проблема зовнішньої заборгованості, шляхи і механізми її вирішення.
  39. Поняття валюти та її види. Конвертованість валют.
  40. Валютний курс і валютний паритет.
  41. Національні, міжнародні й світові валютні системи.
  42. Еволюція світової валютної системи.
  43. Валютний ринок: функції, види, структура.
  44. Особливості сучасних валютних ринків.
  45. Валютні операції та їх види.
  46. Типи, види та форми міжнародних розрахунків.
  47. Платіжний баланс, його структура і методологія складання.
  48. Методи врівноваження платіжного балансу.
  49. Сутність і основні види міжнародної міграції робочої сили. Регулювання міжнародних міграційних процесів.
  50. Особливості формування і розвитку світового ринку праці.
  51. Наслідки міжнародної трудової міграції.
  52. Сутність міжнародної інтеграції. Фактори міжнародної економічної інтеграції.
  53. Форми й особливості регіональної економічної інтеграції.
  54. Проблеми і перспективи глобальної інтеграції.
  55. Європейські інтеграційні процеси. Європейський Союз.
  56. Північноамериканська економічна інтеграція.

57. Потенціал і особливості регіональної інтеграції країн Азії.
58. Інтеграційні пріоритети України. Внутрішньо-економічні фактори інтеграції.
59. Етапи розробки стартапу.
60. Сутність та етапи дизайн-мислення.

### 3.3. Критерії оцінювання відповідей

Оцінювання додаткового вступного випробування у формі співбесіди для осіб, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), відбувається за двобальною шкалою: «склав» або «не склав».

Оцінка «склав» виставляється у наступних випадках:

- повна, вірна та ґрунтовна відповідь на запитання, теоретично правильний і логічно обґрунтований виклад матеріалу, при якому вступник повно і глибоко використав відомі йому фактичні знання, виявив здібність аналізувати економічні явища та процеси, робити висновки і узагальнення з чітким їх формуванням;
- правильна і обґрунтована відповідь, з якої видно, що абітурієнт розуміє теоретичний матеріал, його повноту, глибину, системність, але допускає при цьому деякі несуттєві неточності;
- правильна, проте не обґрунтована відповідь, з якої видно, що абітурієнт розуміє теоретичний матеріал, його повноту, глибину, системність, але допускає суттєві неточності;
- неповна відповідь на запитання або така, що не містить аналізу фактичного матеріалу, необхідних узагальнень і висновків, і свідчить про те, що знання абітурієнта мають дещо розрізнений, фрагментарний характер.

Оцінка «не склав» виставляється за неправильну відповідь, яка не відповідає змісту програмного матеріалу і свідчить про нерозуміння вступником його основних положень.

У тому випадку, коли за додаткове вступне випробування вступник отримав оцінку «не склав», він не допускається до наступних вступних іспитів зі спеціальності та іноземної мови і позбавляється права брати участь у конкурсному відборі.

### 3.4. Рекомендована література

1. Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка: монографія. За ред. О.І.Рогача. К.: Видавництво «Центр учбової літератури», 2020. – 368 с.
2. Глобальні виміри неопротекціонізму: теорія і практика: монографія / В. Г. Панченко. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018 – 618 с.
3. Європейська економічна інтеграція: навчальний посібник /С.М. Кваша, О.М. Файчук, О.В. Файчук. – К.: НУБіП України, 2019. – 282 с.
4. Міжнародна економіка: підручник / В.Г.Герасимчук, С.В.Войтко, Б.С.Серебренніков, Т.В.Сакалош; за ред. В.Г.Герасимчука, С.В.Войтка – Київ: КПІ ім. Сікорського, вид-во «Політехніка», 2024 – 532. URL: <https://surl.li/pqgdorl>
5. Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин : колективна монографія / кол. авт. ; за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 540 с. URL: <https://surl.li/zokstn>
6. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник / А. І. Боярчук, Р.П. Огородник, І. А. Плющик, Н. М. Антофій, Н. Є. Федорова Херсон: ТОВ «ВКФ СТАР» ЛТД», 2018. – 374 с
7. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник; кол. авторів; за заг. ред. д. е. н. Фісуненко П. А. – Дніпро: Арт-Прес, 2023, – 400 с.
8. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції / колектив авторів І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Рєзніков. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 496 с.

9. Європейська інтеграція: [навчальний посібник] / за ред. М.І. Макаренка, Л.І. Хомутенко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. - 344 с.
10. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля: [Підручник] / Ю.Г. Козак; 5-е вид., випр. і доп. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 272 с.
11. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: [Навч. посібник] / Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський та ін.; видання 4-е, перероб. та доп. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013. – 292 с.
12. Кубатко О. В. Торговельна політика ЄС та Україна : навчальний посібник / О. В. Кубатко, Т. В. Пимоненко. – Суми: Сумський державний університет, 2019. – 143 с. URL: <https://surl.li/ztldbb>
13. Мазурок П.П. Глобальна економіка: [Навч. посібник] / П.П. Мазурок. - Львів: Магнолія 2006, 2015. – 208 с.
38. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини. Історія. Теорія. Політика: підручник. Київ: Либідь, 2019. – 960 с.
14. Макаренко М.І. Європейська інтеграція: [Навчальний посібник] / М.І. Макаренко. - К.: Центр учбової літератури, 2015. – 344 с.
15. Міжнародні економічні відносини. [Навч. посібник] / За ред. Ю.Г. Козака, М.А. Зайця. – Одеса: «ТОВ ПЛУТОН», 2016. – 352 с
16. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голікова, О. МА. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
17. Міжнародна торговельна діяльність: підручник. /В.В. Рокоча, Н.М. Літвін, В.Г. Алькема, К.В. Ковтонюк, Г.П. Оласюк, О.І. Горбачук, Б.М. Одягайло, В.І. Терехов, Дмитрієва Н.О. – К.: ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», 2018. – 698 с. URL: <https://surl.cc/fgkhun>
18. Міжнародні фінанси: [навч. посіб.] / за ред. Козака Ю.Г.; 5-те вид. перероб. та доп. – Київ – Катовіце.: Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.
19. Панченко В.Г. Глобальні виміри неопротекціонізму: теорія і практика. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018. – 618 с.
20. Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобальної регіоналізації: монографія / під заг. ред. О. В. Булатової. – Маріуполь, МДУ, 2017. – 290 с. – Співавт.: О.В. Захарова, І. Ю. Чентуков.
21. Шкурупій О.В. Транснаціональні корпорації: [Навч. посібник] / О.В. Шкурупій. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 240с.
22. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: підприємство – регіон: [монографія] / [Ю.Г. Козак, І.О. Уханова, О.А. Єрмакова, О.О. Сукач, С.В. Ляліков, О.В.Сулім, Д.Н. Бурлаченко, О.В. Захарченко, О.Р. Швагер, Н.А. Постова, О.О. Біла, Л.І. Андрусенко, П.Д. Дмитрієв, Д.А. Нікіфоров]; за ред. Ю.Г. Козака, І.О. Уханової. – Київ: Центр учбової літератури, 2019 – 173 с.
23. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: навчальний посібник у структурно-логічних схемах [Електронний ресурс] / укладачі: Т.В. Андросова, Л. О. Чернишова. – Електрон. дані. – Х.: ХДУХТ, 2019. – 202 с. URL: <https://surl.lu/mwoutc>

Додаток 1.  
Зразок оформлення  
титульної сторінки  
дослідницької  
пропозиції

**МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**ДОСЛІДНИЦЬКА ПРОПОЗИЦІЯ**

ТЕМА:

---

---

---

---

---

Вступника до аспірантури МДУ  
(ПІБ повністю вступника)  
Рівень вищої освіти: третій  
Галузь знань: С Соціальні науки,  
журналістика, інформація та міжнародні  
відносини  
Спеціальність: С1 Економіка та міжнародні  
економічні відносини  
Освітньо-наукова програма: «Міжнародні  
економічні відносини»

Передбачуваний науковий керівник:  
*ПІБ передбачуваного наукового керівника,  
науковий ступінь, вчене звання*  
*(не обов'язково)*